

İÇTİMAÎ YÜKSELME HADİSESİNE AİT BİR ARAŞTIRMA DENEMESİ

N E S R İ N A . T A N Y E L İ

İstanbul Üniversitesinin Hukuk, Tıp, Fen, İktisat ve Edebiyat dallarında kayıtlı bulunan 11.180 talebenin fişlerini tetkik etmek suretile yapılan araştırmanın neticeleri :

I. Üniversiteye bugünkü halde devam etmekte olan bu 11.180 talebeden 3765 i Tıp, 3511 i Hukuk, 2315 i Edebiyat, 802 si Fen ve 787 si de İktisat (buna İktisat fakültesinin ilk mezunlarından geçen yıla kadar verdiği bütün mezunlar da dahildir) fakültesine kayıtlı bulunuyorlar.

II. Türkiye yedi bölgeye ayrıldığına göre (İstanbul - Doğu - Batı - Karadeniz - Güney - Orta - Trakya) bu bölgelerle Üniversiteye devam eden talebe arasındaki nisbet şudur:

(Üniversiteye en fazla talebe gönderen bölge başa konmak suretile)

			Bütün talebeye nisbet edildiğinde
İstanbuldan :	3953	—	%35
Batı Anadoludan :	2564	—	%23
Güney „	1345	—	%12
Karadeniz bölgesinden :	1141	—	%10
Orta Anadoludan :	935	—	% 9
Doğu „	617	—	%5.5
Trakyadan :	282	—	%2.5

11.180 talebenin 340 ını da Muhacirler teşkil etmektedir. Muhacirler %3

III. Üniversiteye devam eden bu 11.180 talebe babalarının mesleklerine göre ayrıldığı zaman :

(Meslekler : 1 — Memur, 2 — Serbest meslek : 3 — Tüccar 4 — Esnaf : 5 — Zanaatkâr : 6 — İşçi : 7 — Çiftçi olmak üzere yedi kategoriye ayrılmış ve bunlara mülk sahipleri, emekliler, işsiz veya boşta olanlarla babası olmayanlar ilâve edilmiştir).

Memur çocukları :	3301	Görülüyor ki yüksek tahsile en fazla rağbet edenler memur sınıfını teşkil edenlerdir ki takribi olarak Üniversiteye devam eden talebenin % 30 unu teşkil ediyorlar.
(1952 sivil memur, 246 âmir, 661 subay, 442 öğretmen)		
Babası olmıyanlar :	1873	Esnaf ve Tüccar çocukları ise bunlardan sonra gelmekte ve % 10 gibi bir nisbet göstermektedirler.
Esnaf çocukları :	1122	
Tüccar „	1068	
Serbest meslek :	1035	
Emekli	1015	
Çiftçi	858	
İşçi	305	
İşsiz	282	
Zanaatkâr	258	
Rentier	63	

IV. Talebeler kız ve erkek olduklarına göre ayrıldıkları takdirde, 11.180 talebenin ancak 1672 sini kızlar teşkil ediyor. Geriye kalan 9508 i erkek talebelerdir.

V. Üniversiteye devam eden talebeler bağlı buldukları dinlere göre ayrıldıklarında İslâm olanlar 10.829 unu, başka dinlere bağlı bulunanlar ise ancak 359 unu teşkil ediyorlar. Bu 359 kişiden 122 si, Ermeni, 120 si Rum, 99 u Musevi, 18 i ise başka dinlere bağlıdır. (Cetvel : 5).

Üniversite ile I) Fakülteler, II) Bölgeler, III) meslekler, IV) cinsler, V) din arasındaki bu umumî münasebetleri gösterdikten sonra aynı aynı fakülteler üzerinde duralım.

1.Fakültelerin bölgelere göre ayrılışları : Cetvel : 1

	Hukuk F.	Tıp F.	Fen F.	İktisat F.	Edebiyat F.	Yekûn
İstanbul	1328	971	294	254	1106	3953
Şark	195	207	47	52	116	617
Karadeniz	425	394	72	77	176	1144
Batı	807	1014	204	153	386	2564
Güney	313	565	78	123	266	1345
Orta	279	404	57	64	131	935
Trakya	89	95	25	13	60	282
Muhacir	75	115	25	51	74	340
Yekûn	3511	3765	802	787	2315	11.180

Aynı aynı her fakülteye muhtelif bölgelerden gelen talebe nisbeti , bölgeleri bütün üniversiteye nisbet ettiğimizde elde ettiğimiz neticenin aynıdır. Fakültelerin hepsinde İstanbullular ekseriyeti teşkil ediyorlar. Diğer bölgelerde de — en fazla talebe göndereni başa koymak suretile — Batı, Güney, Karadeniz, Orta, Doğu ve Trakya olarak sıralanıyorlar.

2. Fakültelerin mesleklere göre ayrılışları : (Cetvel : 2)

	Hukuk F.	Tıp F.	Fen F.	İktisat F.	Edebiyat F.	Yekûn
Memur	839	1086	235	273	868	3301
Serbest meslek	381	266	68	55	265	1035
Tüccar	342	273	70	122	261	1068
Esnaf	329	481	85	74	153	1122
Zanaatkâr	83	75	44	6	50	258
İşçi	105	97	20	17	66	305
Çiftçi	346	365	39	41	67	858
Rentier	14	8	2	1	38	63
Emekli	321	319	90	42	243	1015
İşsiz	59	101	10	6	106	282
Ölü	692	694	139	150	198	1873
Yekûn	3511	3765	802	787	2315	11.180

Bütün üniversitede olduğu gibi her fakültede ekseriyeti memur çocukları teşkil ediyor. Diğer mesleklerin aynı aynı fakültelere dağılışları ise az çok farklı bir manzara gösteriyor. Memur sınıfından sonra Hukuk, ve Edebiyat fakültelerinde serbest meslekten olanların, Fen ve Tıp fakültelerinde Esnaf, İktisat da ise Tüccar çocuklarının başta geldiğini görüyoruz:

3. Mesleklerin bölgelere göre dağılışları : (Cetvel : 3)

	İstanbul	Şark	K.deniz	Batı	Güney	Orta	Trakya	Göçmen	Y.
Memur	1306	172	342	740	250	330	81	80	3301
Serbest meslek	477	44	90	238	75	77	16	18	1035
Tüccar	288	76	145	267	147	75	28	42	1068
Esnaf	334	48	119	276	167	86	42	50	1122
Zanaatkâr	98	11	28	49	33	20	9	10	258
İşçi	140	9	23	61	37	10	9	16	305

Çiftçi	43	57	95	275	231	93	25	39	858
Rentier	25	1	9	12	7	5	2	2	63
Emekli	435	79	74	191	109	84	31	12	1015
İşsiz	104	18	32	49	38	17	7	17	282
Ölü	703	102	187	406	251	138	32	54	1873
Yekûn	3953	617	1144	2564	1345	935	282	340	11.180

Türkiyenin bütün bölgelerinde ekseriyeti teşkil eden memur sınıfıdır. Diğer meslekler bölgelere göre şöyle bir dağılışı gösteriyorlar: İstanbulda serbest meslekten olanlar, Doğuda ve Karadeniz bölgesinde Tüccar, Batıda Esnaf ve çiftçi, Güney ve Orta Anadolu'da Çiftçi, Trakya bölgesinde ve muhacirler arasında esnaf çocukları en çok yer tutanlar arasındadır.

4. *Fakültelerle cinsler arasındaki münasebet : (Cetvel : 4)*

	Erkek	Kız	Yekûn
Hukuk Fakültesi :	3103	408	3511
Tıp „ :	3484	281	3765
Fen „ :	573	229	802
İktisat „ :	707	80	787
Edebiyat :	1641	674	2315
Y e k û n	9508	1672	11.180

Hukuk fakültesinde talebinin %11 ini, Tıp fakültesinde % 7 sini, Fen fakültesinde %28 ini, İktisat fakültesinde %10 unu, Edebiyat fakültesinde %29 unu kız talebe teşkil ediyor. Kız talebe adedinin yüksek oluşuna göre, fakülteler Edebiyat - Fen - Hukuk - İktisat ve Tıp olarak sıralanıyorlar.

Cetvel : 5.

Bağlı buldukları dinlere göre :

	İslâm	Musevî	Rum	Ermeni	Diğer
Hukuk F.	3485	12	11	3	—
Tıp F.	3573	55	59	64	14
Fen F.	773	2	16	11	—
İktisat F.	781	2	3	1	—
Edebiyat F.	2209	28	31	43	4
Yekûn	10.821	99	120	122	18